

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Jonstoni Historia Naturalis

Ioannis Ionstoni|| Theatrvm|| Vniversale Omnivm|| Animalivm||
Qvadrpedvm

Jonston, Jan

Heilbrunna, MDCCLV.

VD18 90528808

Caput VI. De Taxo.

urn:nbn:de:gbv:45:1-10966

CAPUT VI.

De Taxo.

Ambrosin.
Hist. Di-
gitat. l. 2.
c. 14.

Descriptio.

Locus.
Cibus.

Generatio.

Antipathia.

Natura
et Mores

Plin. H.N.
l. 8. c. 28.

Taxus nullum proprium apud Graecos nomen habet. Latinis dicitur etiam Daxus, ut Alberto, forte a Graeco *δαξος* hirsutus et villosus, Meles seu Melis, Melus, ut Bartholomaeo Anglico, Melo et Melotus, ut Isidoro, seu propter membrorum rotunditatem seu propter aliud quid. Est animal fele maius, et vulpe, ad cuius naturam accedit, humilus, pelle villosa, rigida, coloris leucophaei. *Pilos* plures habet albos, quam nigros. *Caput* in medio nigrum, in lateribus album, *dorsum* latum, *dentes* acutissimos. *Crura* sinistri lateris, ipsi, quidam breviora adsignant, sed experientia reclamante. Reperiuntur passim, in locis montanis Italiae, Helvetiae, et aliis. *Vivunt* crabronibus et vermiculis, pomis et uvis, quorum esu autumnum potissimum pinguescunt. Cuniculorum tamen carne apprime delectantur, tum anseribus, pullis et aliis avibus. Foetus more vulpium in utero gerunt, et cum luna ternos orbis compleverit, pariunt. Adventante autumno quandoque duo, interdum tres enuntur. Summa taxis cum vulpibus antipathia. Hi enim, ubi egressos observavere, latibula eorum excrementis conspurcant, et foetore replent, ut alia exstruere cogantur. De *natura et moribus* habet, pellem adeo densam gerere, ut ictui resistat: nasum tam imbecilem, ut violato moriatur. Ideo forte Plinius, has bestias distenta et sufflata cute morsibus canum et ictibus hominum reluctari scripsit. A canibus aut aliis feris vexatus semetipsum resupinat, atque dentibus et pedibus repugnat. Brevitatis pedum conficius non longe a latibulo digreditur. Urgente bruma occultatur, et somno pinguescit. Ad focum hieme adlatus, in carbones se coniicit, ut Carolus Stephanus observavit. Crescente luna adipem eius augeri, de-

crecente minui, interlunio eadem destitui, incertum. Morsus eius exitialis, quod crabronibus et aliis venenatis vivit. *Ingenium* in quibusdam ostendunt. Dum latibula effingunt, ignavum effossae terrae vectorem constituunt, et postquam supra supinum extensis cruribus accumulaverunt, per pedes mordicus apprehensos, extra antrum educunt, idque toties repetunt, donec laterbrae latitudo habitatoribus sufficere possit. Tantam palearum et foliorum prosternendo sibi lecto, unica vice, capite et pedibus intra foveam ducunt, quantum homo sub brachio deferre non posset. Latibula cum duobus ostiis fabricant. Flante Austro septentrionale aperiunt, flante Borea, australe. Vivunt pro hieme colligunt, qua durante, dum mas, an ad vernum tempus sit duraturus dubitat, ne foemina ad satietatem comedat prohibet. Quando in senio excaecantur, tunc ex fovea ad pastum non egrediuntur, sed se invicem nutriunt. Dum in eminentiori colle deprehensi venatores sentiunt, pedes anteriores supra capita ponunt, corporeque in globum redacto, more urforum, sese praecipitant. In Italia, Germania, et aliis regionibus, habentur Taxorum carnes in deliciis, imprimis si autumnum capti fuerint. Apud Helvetios cum piris coquuntur. Sava norola porco silvestri assimilatur, Platina carni histricum. Quantum ad *medicinam*, adeps taxi per clysterem infusus, dolores nephriticos mitigat, mammarum scissuris prodest, in compositionibus arthriticis adhibetur. In membris contractis oleum commendatur, cuius parandi rationem Veckerus docet. Sanguis siccatus leprae medetur, si Carolo Bouillo credimus. In peste cum sale et cornibus animalium destillatus offertur. Lonicerus diebus tantum canicularibus destillat, et drachmas duas praescribit. Gesnerus com-

Olaus Ma-
gnus l. 18.
c. 18.

Vfus.
Bruier. de
Re cibaria
l. 13. c. 3.

Vecker. l.
2. Antid.
Special.

compositionem, quae recipit sanguinem taxi, terram Armenam, crocum, et tormentillam, saevissima peste feliciter adhibitam, se legisse scribit, Cinis supprimendo sanguini infervit. Nihil de cerebro, testiculis, et dente vel pede sinistro, quem brachio subligatum memoriam iuvare, Albertus prodit, dicam. Ex pellibus taxorum olim quoddam genus vestis texebatur, quae ab humeris usque ad lumbos pendeat. Ex iisdem canum collaria conficiuntur. *Differentias* si attendas, Olaus *domesticorum*, qui ludicri, et *silvestrium*, quorum setae rigidae mentionem facit. Communiter in *caninos* et *porcinos* distinguuntur. Ambas in agro Matisconensi se accepisse, affirmat Bruerinus. *Canini* rictu sunt canino, latibula in locis fabulosi fodiunt, et quidem sine multis cuniculis, et cadaveribus, illisque cibis, qui canibus in deliciis vescuntur. *Porcinos* Carolus Stephanus subalbos et caninis maiores facit, et circa ostium cavernae, parva prius rostro excavata fovea, excrementa deponere scribit. Addit Gesnerus, radicibus, fructibus, et omnibus, quae sues adpetunt, vesci. In regione Americana quoddam animal vagatur nomine *Heyrat*, quod bestiam mellis avidissimam significat. Colore est castaneo, magnitudine cati. Quo-

tidie apum opificium inquirens, in arboribus versatur. Potest ad taxum referri. *Quaupecotli*, et *Tzcuintecuan*. Illud animal est duo plus minus dodrantes longum, rostro prolixo, tenui, versus superna contorto, proluxa item cauda, pilo longo, circa alvum candente, caetera fusco aut atro candentique, sed circa dorsum nigriore, atris pedibus et incurvis unguibus. Mitescit facile, vorax est, nullis escis oblatis parcit, placidum est item, ac mille modis blandiens, sed ignotis noxium. Reperitur in nova Hispania et gaudet montibus. *Tzcuintecuan*, seu Cynodeticus, est huic congener, non solum magnitudine et moribus, sed etiam rostro, quod praelongum est, ac tenue, et pedibus. Color albus est, maculis nigris ac magnis distinctus. Nomen habet a mordendo. Vivit non longe a mari Australi. Hic congener est *Tlalcoyotl*, animal pilosum, duas spithamas longum, unguibus melis, cruribus brevibus, nigro vestitis pilo, brevissima cauda. Caput habet parvum, rostrum tenue et longiusculum, caninos exertos, corpus album in fulvum vergens, sed dorso ac superna capitis parte et colli nigris, lineaque distinctis candenti. Victus eadem ratio, quae quanperotli.

Nieremb.
Hist. Exot.
l.9.c.43.

Nieremb.
l.9.c.77.

Nieremb.
l.c.c.73.

CAPUT VII.

De Castore.

Nomen. **C**astor, Graecis κάστωρ, nomen ἀπὸ τοῦ γαστέρος, id est a ventre invenit, ὑπογάστριον γὰρ τὸ ζῶον, καὶ σχεδὸν ὅλον κοιλία, quod fere totum hoc animal venter sit. Ridiculi, qui a castrando deducunt, quasi venatoribus visis, concius se propter testiculos peti, eosdem dentibus evelat, et abiiciat. Parvos enim habet et spinae adhaerentes, qui superstitute ipso, avelli non possunt. Dicitur et *Fiber*, non tam quod circa extremas fluminum ripas assidue versetur, et fibrum antiqui extremum dixerint, quam ab Aeobeo φιβρος mollis, quod molles pilos habeat. Lutram ab iis-

dem extremis fluminum oris dici, quae Priscis Iytrae, falsum. Diversa enim sunt animalia. Bellonio est Aristotelis *Latax*, sed falso. Distinguuntur enim. An Orchia dici possit, non decido. Quidam Semipiscem ob vitam amphibiam dixerunt. Colore est ex albo cinereo in dorso nigricante, pilo quam taxi subtiliore, qui, quo nigrior, eo pellis pretiosior. *Dentes* habet acutissimos, quibus ligna fecat, anteriores rubidos. *Pedes* priores caninis similes, posteriores propter membranam interiectam anserinis, quibus in natando utitur, utrosque quinque di-

Descriptio

T 2

gitis

ausMa.
usl. 18.
18.

*Differen-
tia.*

er.
ier. de
cibaria
3.c.3.

Ambros.
Hist. Di-
git. 2.
4. 13.

ker. l.
ntid.
scial.

Salmac. in
Solin.